

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3077/2023. (II. 16.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről szóló 2021. évi CXXX. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő alkalmazásáról szóló 39/2022. (II. 13.) Korm. rendelet, a hatósági üzemanyagárral kapcsolatos egyes intézkedésekről szóló 57/2022. (II. 28.) Korm. rendelet, a veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről szóló 2021. évi CXXX. törvény eltérő alkalmazásáról szóló 94/2022. (III. 10.) Korm. rendelet, az árszabályozással kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 162/2022. (IV. 28.) Korm. rendelet 3. és 4. §-a, a veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről szóló 2021. évi CXXX. törvény eltérő alkalmazásáról szóló 94/2022. (III. 10.) Korm. rendelet módosításáról szóló 186/2022. (V. 26.) Korm. rendelet, az egyes, a koronavírus-világjárvány következményeinek elhárítása céljából kihirdetett veszélyhelyzet során kiadott kormányrendeletek hatálybalépéséről és veszélyhelyzeti intézkedésekről szóló 190/2022. (V. 26.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés 18., 19. és 25. pontjai, a 2022. május 25. napjával kihirdetett veszélyhelyzettel összefüggő rendkívüli intézkedések hatályának meghosszabbításáról szóló 203/2022. (VI. 8.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés 19., 20. és 26. pontjai, a hatósági üzemanyagárral kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 213/2022. (VI. 17.) Korm. rendelet alaptörvény-ellenességének megállapítására, pro futuro megsemmisítésére, valamint azok általános és egyedi ügyekben történő alkalmazhatósága tilalmának megállapítására irányuló alkotmányjogi panasz alapján indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [2] 1.1. Az indítvány előterjesztője – aki egyéni vállalkozóként üzemanyag-töltő állomást (ún. fehér kutat) üzemeltet – jogi képviselője (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, 1056 Budapest, eljáró ügyvéd: dr. Karsai Dániel András) útján 2022. július 13. napján benyújtott, az Alkotmánybíróságra 2022. július 15. napján érkezett, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a támadott jogszabályok és jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény alábbi rendelkezéseire alapította.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályok és jogszabályi rendelkezések az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésével, az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével, az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével ellentétesek.
- [4] 1.2. Az alkotmányjogi panasz a támadott jogszabályok és jogszabályi rendelkezések által megsérteni vélt egyes alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában az alábbi indokolást tartalmazza.
- [5] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jobbiztonság elve azért sérül az indítványozó szerint, mert a támadott jogszabályok és jogszabályi rendelkezések kihirdetése és hatálybalépése között nem telt el elég idő ahhoz, hogy a jogszabályok címzettjei azok alkalmazására felkészülhettek volna.
- [6] Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése által védett vállalkozás szabadságának – illetve annak elengedhetetlen feltételeként értelmezendő szerződési szabadságnak – sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a jogalkotó a gazdasági verseny kibontakozását kellő felkészülési idő nélkül megszüntetve észszerű indokok nélkül vonta el a szerződések tartalmának szabad meghatározását (a vételár kialakításának szabadságát).
- [7] Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz való jog vonatkozásában az indítványozó abban látja a támadott jogszabályok és jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét, hogy az ármaximálás (bruttó 480 Ft/liter üzemanyagár) mellett nem tudja úgy működtetni a vállalkozását, hogy a költségei megtérüljenek, és ezzel a vállalkozóvá válás joga sérül,

mivel a piacon maradás közgazdasági minimumfeltételei sem biztosítottak. Ezzel a jogalkotó álláspontja szerint a vállalkozáshoz való jogot szükségtelenül és aránytalanul korlátozta.

- [8] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog és ugyanezen cikk (2) bekezdése szerinti, tulajdonkorlátozásra vonatkozó szabály sérelmét az indítványozó szerint egyrészt a 95-ös benzin és dízelgázolaj ármaximálása, a hatósági áras termékekre vonatkozó forgalmazási kötelezettség, a nyitvatartási idő jogszabályi rögzítése, a jogszabály által támasztott feltételek fennállása esetére fennálló üzemszünet-hirdetési kötelezettség, valamint az ezek megsértése esetére kilátásba helyezett szankciók, a bírság, de különösen az üzemeltetési jog elvonása idézik elő. További különös korlátozást valósít meg a fenti rendelkezések időbeli hatályának kiterjesztése, az új üzemeltető kijelöléséről szóló döntés kötelezővé tétele a szakminiszter részére, a differenciált áron történő kereskedelem részletszabályai, a nagykereskedő részére különbözet-megtérítési kötelezettség.
- [9] Az indítványozó szerint az üzemanyagok áremelkedésének megfékezésére alkalmas, de az őt sújtó tulajdonkorlátozó, illetve elvonó intézkedéseknél enyhébb eszköz lett volna a 95-ös benzint és a dízelgázolajat érintő közterhek (jövedéki adó, általános forgalmi adó) mérséklése külön-külön vagy együttesen, továbbá a tulajdonkorlátozás közérdekű céljának fennállását is vitatta. Álláspontja szerint a jogszabályi környezet kisajátításszerű intézkedést tesz lehetővé, a kisajátításra okot adó közérdekű cél nélkül, e mellett hiányolja a szabályozásból a kisajátítás teljességére, feltétlenségére és azonnaliságára vonatkozó garanciákat. A panasz az üzemeltetési jog elvonásával kapcsolatban annak ideiglenességét is vitatja, amellyel álláspontja szerint a jogalkotó aránytalan korlátozást valósít meg.
- [10] A XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezi továbbá a tulajdona használatának korlátozása (hatósági ár, forgalmazási kötelezettség, bírság lehetősége a szabályszegőkkel szemben, üzemszünetre kényszerítés, használati jog elvesztése), amely mögött a korlátozást igazoló „közérdekű cél” nem ismerhető fel.
- [11] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe ütközőnek véli továbbá a támadott jogszabályokat az indítványozó annak okán is, hogy az – értelmezése szerint – tulajdoni várománytól fosztja meg őt. Érvéle szerint ő a legkülönbözőbb (kereskedelmi, építésügyi, jövedéki termékkel kapcsolatos kereskedelmi) hatósági eljárásokban szerzett engedélyek együttesével jogosult üzemanyag-kiskereskedelmi tevékenységet végezni, és ezen engedélyek összessége vagyoni értéket képvisel. Az engedélyek összessége várományt keletkeztet arra, hogy az állam az engedélyekben rögzített tárgyi feltételeket (ingatlanok, ingóságok, áruk, forgóeszközök) nem vonja el. Az indítványozó az üzemanyag-kiskereskedelemre vonatkozó jogosultságát szerzett jogként és abból eredő tulajdongyarapodásként értelmezi, amelynek keretében rövid távon új áruk beszerzését, az üzemanyag-töltő állomás alatti tárolótartály, tároló-létesítmény feltöltését nevesíti, hosszabb távon pedig azt, hogy további tárgyi eszközt vonhasson be működésbe (pl. járműtisztító épületrész kialakítását és használatbavételét, elektromos töltőállomások kialakítását, PB-palackok forgalmazását). E körben előadta azt is, hogy a támadott szabályozás a tulajdon gyarapodását szélsőségesen korlátozza, amelynek nincs legitim célja (közérdekű cél), és az elérni kívánt célokkal sem arányos.
- [12] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében deklarált egyenlőségi elv sérelmét azért állítja, mert álláspontja szerint azok a vállalkozások („multi” cégek), amelyek – tőle eltérően – nemcsak üzemanyag-kiskereskedelemmel foglalkoznak, hanem üzemanyag-nagykereskedelemmel, feldolgozással, kutatással is, fedezni tudják az ármaximálásból eredő veszteségeiket. A jogalkotó így észszerű indokolást nélkülözve alakított ki nem homogén csoportba tartozó jogi személyekre azonos szabályozást, megsértve ezzel az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését.
- [13] A fentiekén túl az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság számos korábbi döntésére és az Európai Emberi Jogi Bíróság több döntésére is hivatkozik az egyes alapjogoknál előadott okfejtéshez kapcsolódóan.
- [14] 2. A támadott jogszabályok és jogszabályi rendelkezések, valamint a szabályozásokhoz kapcsolódó jogszabályi környezet az alábbiak szerint foglalható össze.
- [15] 2.1. A veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről szóló 2021. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Törvény) 41–47. §-ai 2022. január 1. napján léptek hatályba.
- [16] A Törvény 41. § (1) bekezdése szerint „[a]z árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Ártörvény) Melléklet I. pont A) alpontjában foglalt táblázatban meghatározott termékek mellett 2022. február 15. napjáig hatósági áras termék a) az MSZ-EN 228 jelű szabványban meghatározott ESZ-95-ös minőségi fokozatú motorbenzin, amely nem teljesíti az ESZ-98-as fokozat minőségi követelményi szintjét,

b) az MSZ-EN 590 jelű szabványban meghatározott 2710 20 11 KN-kódú dízelgázolaj, amelyeknek – biokomponensekkel és szabvány szerinti adalékokkal együttesen értelmezett – legmagasabb kiskereskedelmi bruttó ára 480 forint literenként.

- [17] (2) Az (1) bekezdés szerinti termékek értékesítése során egyéb költség vagy díj nem számolható fel.”
- [18] A Törvény 42. § (1) bekezdése alapján az üzemanyagellátás biztonsága érdekében a kereskedelemért felelős miniszter nyilvántartja azon Magyarországon bejegyzett üzemanyagöltő állomás üzemeltetőt, amely az üzemanyagok hatósági áras forgalmazására vonatkozó részletes szabályokról szóló 626/2021. (XI. 13.) Korm. rendelet alapján 2021. november 18. napjáig a kereskedelemért felelős miniszter felé írásban bejelentette, hogy a) más üzemanyagöltő állomás 43. § (3) bekezdése szerinti üzemszünetének bekövetkeztekor, vagy a 44. § (2) bekezdés b) pontja szerinti jogkövetkezmény alkalmazása esetén az üzemanyagöltő állomás üzemeltetésére vállalkozik, b) az a) pontban foglalt tevékenység érdekében anyagi, technikai és ellátási képességgel rendelkezik, és c) legalább egy üzemanyagöltő állomás üzemeltetéséhez a megfelelő hatósági engedéllyel rendelkezik.
- [19] A (2) bekezdés szerint nem lehet nyilvántartott szolgáltató, aki üzemszünetet hirdet, vagy akivel szemben a 44. § (2) bekezdés b) pontja szerinti jogkövetkezmény alkalmazásra kerül.
- [20] A Törvény 43. § (1) bekezdése előírja, hogy „[a]z üzemanyagöltő állomás köteles a 41. § (1) bekezdése szerinti termékek forgalmazására 2022. február 15. napjáig, ha a 41. § (1) bekezdése szerinti terméket 2021. november 15. napját megelőző három hónapban forgalmazta. Ha az üzemanyag öltőállomás üzemeltetője az engedélyt a 2021. november 15. napját megelőző három hónapon belül szerezte meg, a forgalmazási időszak az engedély megadásától számítódik.”
- [21] Amennyiben az üzemanyagöltő állomás üzemeltetője a Törvény 41. § (1) bekezdése szerinti hatósági áras terméket nem forgalmaz, úgy más, a 41. § (1) bekezdés a) és b) pontjában szereplő termékek minimum követelményének megfelelő motorbenzint és dízelgázolajat köteles a 41. §-ban meghatározott áron forgalmazni [43. § (2) bekezdés].
- [22] Köteles üzemszünetet hirdetni az üzemanyagöltő állomás üzemeltetője, ha a fogyasztókat a Törvény 41. § (1) bekezdése vagy a (2) bekezdés szerinti termékkel kiszolgálni 7 napon belül nyitvatartási idejében összesen 48 órán keresztül nem tudja. Az üzemanyagöltő állomás üzemeltetője más okból üzemszünetet nem hirdethet. E szakasz (4) bekezdése szerint az üzemszünet ideje alatt az üzemanyagöltő állomáson egyéb kereskedelmi tevékenység sem folytatható. Az üzemanyagöltő állomás az üzemeltető szokásos nyitvatartási ideje szerinti nyitvatartási idejénél rövidebb nyitvatartási időt nem alkalmazhat a Törvény szerint.
- [23] A Törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) hatáskörébe utalta az ársapka betartásának ellenőrzését és rögzíti azt is, hogy szabályszegés esetén a hatóság 100 000 forinttól 3 000 000 forintig terjedő bírságot szab ki, ismételt jogsértés esetén döntésével elrendeli, hogy az üzemanyagöltő állomást üzemeltető természetes vagy jogi személy üzemanyagöltő állomást ideiglenesen nem üzemeltethet, amelynek időtartama legalább egy nap, legfeljebb fél év időtartam lehet. Bírság kiszabására azonos napon több, egymást követő ellenőrzés alkalmával is van lehetőség.
- [24] A Törvény 46. § (1) bekezdése értelmében a miniszter a tudomásszerzést követően 24 órán belül megvizsgálja, hogy indokolt-e másik, ún. nyilvántartott szolgáltatóval történő helyettesítés, amennyiben az üzemanyagöltő állomás üzemeltetője üzemszünetet hirdetett, vagy üzemeltetőtől ezen jogát a NAV ideiglenesen visszavonta. Ha e vizsgálat alapján indokolt, a miniszter haladéktalanul írásban kijelöli az érintett üzemanyagöltő állomás 30 kilométeres vonzáskörzetében lévő, a lakosság igényeinek kielégítésére alkalmas nyilvántartott szolgáltatót az érintett üzemanyagöltő állomás üzemeltetésére, vagy az ellátásbiztonsági szempontokra tekintettel más nyilvántartott szolgáltatót jelöl ki az üzemeltetés ellátására. A kijelölt nyilvántartott szolgáltató az érintett üzemanyagöltő állomás üzemeltetésére külön engedély nélkül jogosult. A Törvény 47. § (1)–(2) bekezdései értelmében miniszteri kijelölés esetén az üzemanyagöltő állomás folyamatos működése érdekében a kijelölést megelőző üzemeltető köteles együttműködni a kijelölt nyilvántartott szolgáltatóval. A kijelölés napjától 2022. február 15. napjáig a) az érintett üzemanyagöltő állomás épülete és tárgyi eszközei ideiglenesen a kijelölt nyilvántartott szolgáltató birtokába kerülnek; b) a kijelölt nyilvántartott szolgáltató az üzemeltetési jog felfüggesztésével érintett üzemanyagöltő állomás eszközeit jogosult használni, és az eszközei hasznait szedni; c) a kijelölt nyilvántartott szolgáltató viseli az érintett üzemanyagöltő állomáson értékesítendő, saját árukészlet és üzemanyagkészlet beszerzéséből fakadó költségeket; d) a kijelölt nyilvántartott szolgáltató az érintett üzemanyagöltő állomáson található árukészletet – a 46. § szerinti kijelölést megelőző üzemeltetővel a nyilvántartott beszerzési áron történő elszámolás mellett – értékesítheti; e) a kijelölt nyilvántartott szolgáltató viseli az üzemanyagöltő állomás működéséhez kapcsolódó közüzemi díjakat.

- [25] A Törvény 47. § (3) bekezdése szerint „[a] kijelölt nyilvántartott szolgáltató részére az érintett üzemanyagtöltő állomáson található üzemanyagkészletet a 46. § szerinti kijelölést megelőző üzemeltető a nyilvántartott beszerzési áron haladéktalanul értékesíti”, emellett még a 47. § a kijelölés esetén irányadó rendelkezéseket tartalmazza.
- [26] 2.2. A Törvény csak 2022. február 15. napjáig tartotta fenn a két üzemanyagtípus hatósági árát, de 2022. február 13. napján megjelent és 2022. február 15. napján hatályba lépett – az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése alapján kibocsátott – a 2021. évi CXXX. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő alkalmazásáról szóló 39/2022. (II. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R1.), amely a hatósági árazást 2022. május 15. napjáig hosszabbította meg akként, hogy a Törvénytől eltérő szabályokat állapított meg. Az R1. 2022. március 1. napján hatályba lépő 3. §-a az R1. hatályát a 2021. évi I. törvény (a továbbiakban: Védtv.) hatályvesztéséig meghosszabbította.
- [27] 2.3. 2022. február 28. napján jelent meg a Magyar Közlönyben, és kihirdetésének napján 13 órakor hatályba lépett a hatósági üzemanyagárral kapcsolatos egyes intézkedésekről szóló 57/2022. (II. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R2.), amelyet a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése alapján alkotott meg. Az R2. a kiskereskedelmi hatósági áras üzemanyagtípusok nagykereskedelmi árát maximálta literenként bruttó 480 forintban és szerződési kötelezettséget hozott létre a nagykereskedők számára, kimondta továbbá, hogy a kiskereskedőnek történő értékesítés során egyéb költség vagy díj nem számolható fel. A Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség (a továbbiakban: Szövetség) részére fizetendő tagi hozzájárulás alól 2022. március–május hónapokra mentességet, ezzel együtt az üzemanyagokhoz kapcsolódó jövedéki adóra kedvezményt biztosított.
- [28] Az R2. 5. §-a megszüntette a miniszter mérlegelési jogkörét a kijelölt nyilvántartott szolgáltató kijelölésének körében: amennyiben az üzemanyagtöltő állomás üzemeltetője a Törvény 43. § (3) bekezdése szerinti üzemszünetet hirdetett, vagy ha üzemeltetőjével szemben a Törvény 44. § (2) bekezdés *b*) pontja szerinti jogkövetkezményt alkalmazták, a kereskedelemért felelős miniszter a tudomásszerzést követően 24 órán belül kijelöli a kijelölt nyilvántartott szolgáltatót.
- [29] A jogalkotó – többszöri módosítással – az R2. előírásait 2022. december 31. napjáig rendelte alkalmazni.
- [30] 2.4. A veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről szóló 2021. évi CXXX. törvény eltérő alkalmazásáról szóló 94/2022. (III. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R3.) – amelyet a Kormány szintén az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében rögzített hatáskörében bocsátott ki – 2022. március 10. napján jelent meg a Magyar Közlönyben, és aznap 22 órakor a legtöbb rendelkezése hatályba is lépett. E jogszabály a hatósági áron való üzemanyag-vásárlásra jogosult fogyasztók körét szűkítette részben a járműtípus és tankolására alkalmas kútoszlop tulajdonságai alapján, részben pedig a gépjármű honossága alapján, kizárva a kedvezményből a nem magyar rendszámú gépjárműveket azon országokban bejegyzett rendszámmal ellátott gépjárművek kivételével, amely országokban szintén hatósági áras üzemanyagot a magyar gépjárművek tankolására elérhetővé tesznek. Az R3. az üzemanyag-kiskereskedőket arra kötelezte, hogy pontos kimutatást vezessenek arról, hogy napi szinten milyen áron és milyen mennyiségben értékesítettek a nagykereskedőtől hatósági áron vásárolt üzemanyagtípust nem hatósági áron. Az így keletkezett bevételből a nagykereskedő felé a tárgy hónapot követő hónap 5. napjáig kell elszámolnia az üzemanyag-kiskereskedőnek. E kötelezettség megsértése esetén a NAV bírságot szabhat ki az üzemanyag-kiskereskedőre.
- [31] A jogalkotó az R3. hatályát a Védtv. hatályvesztéséig meghosszabbította.
- [32] 2.5. Az árszabályozással kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 162/2022. (IV. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R4.) – amelyet a Kormány ugyancsak az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése alapján alkotott meg – 2022. április 28. napján jelent meg a Magyar Közlönyben, és kihirdetésének másnapján lépett hatályba. Az R4. 3. §-a meghosszabbította az R1. 1. § *a*) és *b*) pontjában írtak (a hatósági üzemanyagár) alkalmazásának időtartamát, valamint az R2. hatályát és a Szövetség részére fizetendő tagi hozzájárulás alóli mentességet. Az R4. 2022. április 30. napján hatályát veszítette.
- [33] 2.6. 2022. május 26. napján jelent meg a Magyar Közlönyben és kihirdetését követő napon lépett hatályba a veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről szóló 2021. évi CXXX. törvény eltérő alkalmazásáról szóló 94/2022. (III. 10.) Korm. rendelet módosításáról szóló 186/2022. (V. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R5.), amelyet a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése alapján alkotott meg.

- [34] Az R5. az R3.-at több ponton is kiegészítette, szűkítette a hatósági áras üzemanyag vásárlására jogosultak körét (nem hatóság áras az üzemanyag, ha azt külföldi rendszámú jármű töltésének céljából értékesítik), szigorította a jogosultság ellenőrzését (okirattal történő hitelt érdemlő igazolás), és szabályozta a vásárlók árakról történő tájékoztatását. Az R5. 2022. május 31. napján hatályát veszítette.
- [35] 2.7. 2022. május 26. napján jelent meg a Magyar Közlönyben és 2022. június 1. napján lépett hatályba az egyes, a koronavírus-világjárvány következményeinek elhárítása céljából kihirdetett veszélyhelyzet során kiadott kormányrendeletek hatálybalépéséről és veszélyhelyzeti intézkedésekről szóló 190/2022. (V. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R6.), amelyet a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése alapján alkotott meg.
- [36] Az R6. 1. § (2) bekezdésének 18., 19., 21. és 25. pontjai az R1.-et a 3. §-a kivételével, az R2.-t a 8. §-a kivételével, és az R3.-at a 4. §-a kivételével 2022. május 31-én hatályos szövegükkel hatályba léptette 2022. június 1. napjával. Az R6. 1. § (3) bekezdése értelmében, ahol az R1., az R2. és az R3. a 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet vagy a 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzetet említ, azon az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzetet is érteni kell. Az R6. 2022. november 1. napján hatályát veszítette.
- [37] 2.8. A 2022. május 25. napjával kihirdetett veszélyhelyzettel összefüggő rendkívüli intézkedések hatályának meghosszabbításáról szóló 203/2022. (VI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R7.) 2022. június 8. napján jelent meg és a kihirdetése napján 22 órakor lépett hatályba. Ezt a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról szóló 2022. évi VI. törvény (a továbbiakban: Konfliktustv.) 2. § (1) bekezdése szerinti országgyűlési felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében alkotta meg. Az R7. 1. § (1) bekezdés 19., 20., 22. és 26. pontjai az R1., az R2., és az R3. hatályát a Konfliktustv. hatályvesztéséig meghosszabbította. Az R7. 2022. november 1. napján hatályát veszítette.
- [38] 2.9. 2022. június 17. napján jelent meg a Magyar Közlönyben és az azt követő napon lépett hatályba a hatósági üzemanyaggal kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 213/2022. (VI. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R8.), amelyet a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése alapján alkotott meg.
- [39] Az R8. 1. §-a ismételt, 2022 októberéig meghosszabbította az R1. 1. § a) és b) pontjában írtak (a hatósági üzemanyagár) alkalmazásának időtartamát, az R2. hatályát és a Szövetség részére fizetendő tagi hozzájárulás alóli mentesség időtartamát. Az R8. 2022. június 20. napján hatályát veszítette.
- [40] 2.10. Noha az R6. 2022. november 1. napján hatályát veszítette, a hatósági üzemanyagár-sapka intézménye tovább élt, mert a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében megalkotta a veszélyhelyzet során kiadott kormányrendeletek hatálybalépéséről és veszélyhelyzeti intézkedésekről szóló, 2022. november 1. napjától hatályos 425/2022. (X. 28.) Korm. rendeletet, amelynek 1. § (2) bekezdésének 13., 14., 16. és 20. pontjai az R1.-et, az R2.-t és az R3.-at a 2022. október 31-én hatályos szövegükkel 2022. november 1. napján hatályba léptette.
- [41] 3. Az R4. és az R5. már az indítvány benyújtásakor sem voltak hatályban, az R8. 2022. június 20. napján, az R6. és az R7. pedig 2022. november 1. napjától hatályukat veszítették. Arra nézve nem szolgáltatott adatot az indítványozó, hogy folyamatban lenne olyan eljárás, amelyben a támadott jogszabályokat alkalmazni kellene, ezért ezek az Abtv. 41. § (3) bekezdése alapján érdemi vizsgálat tárgya nem lehetnek {hasonlóan lásd: 3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [35]–[36]}. Figyelemmel azonban arra, hogy az R4., az R5., az R6., az R7. és az R8. kifogásolt szabályozása lényegét tekintve, más jogszabályban tovább érvényesült, az ezen rendeletekkel kapcsolatban előadott indítványozói érveket az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálatra alkalmas, többi támadott rendelkezés körében értékelte {lásd hasonlóan: 8/2021. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [68]} és az indítványt ekként fogadta be 2022. november 29. napján tartott tanácsülésén.

- [42] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását követően, érdemi eljárása során észlelte, hogy a Magyar Közlönyben 2022. december 6. napján megjelent és aznap 23 órakor hatályba is lépett az uniós szankciók életbelépése okán az üzemanyagárral kapcsolatos egyes rendelkezésekről szóló 494/2022. (XII. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Szankciór.).
- [43] A Szankciór. hatályon kívül helyezte az R1. hatósági árazásra és forgalmazási kötelezettségre, valamint azok időtartamára (2022. december 31.) vonatkozó 1. § a) pontját, valamint új, 3. §-t illesztett az R1.-be, amely szerint az R1.-nek a Szankciór. hatálybalépését megelőző napon hatályos 1. § a) pontra tekintettel a Törvény 44. §-a alapján indított eljárásokat az eljárást megalapozó kötelezettségszegés időpontjában hatályos szabályok szerint kell elbírálni.
- [44] A Szankciór. hatályon kívül helyezte továbbá az R2. és az R3. ársapkával kapcsolatos rendelkezéseit, valamint kiegészítette azokat a folyamatban lévő szankciós eljárásokra vonatkozó – tartalmilag az R1. 3. §-ában foglaltakkal azonos – klauzulával.
- [45] 5. Az alkotmányjogi panasz eljárásokban ugyan a támadott jogszabály hatályvesztése önmagában nem jelenti, hogy az Alkotmánybíróságnak ne kellene érdemben vizsgálnia az indítványt (Abtv. 64. § e) pont), de – amennyiben az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált – akkor az Alkotmánybíróság az Abtv. 59. §-a, illetve az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszünteti az eljárást. Miután az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint benyújtott alkotmányjogi panasz esetében az Alkotmánybíróság a jogszabály alkotmányossága kérdésében dönt – és a lefolytatott vizsgálat lehetséges következménye a jogszabály megsemmisítése eredményeként annak hatályvesztése –, nem indokolt az eljárás lefolytatása abban az esetben, ha a támadott jogszabály már nem hatályos és nem is alkalmazható.
- [46] A jelen ügyben megállapította az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó nem állította, hogy vele szemben alkalmazták volna a támadott szabályozás által kilátásba helyezett szankciókat, a Szankciór. hatálybalépésekor nem volt folyamatban olyan, az indítványozót érintő eljárás, amelyben a támadott rendelkezések – az R1., az R2. és az R3. vonatkozó részeinek hatályon kívül helyezése ellenére, a Szankciór. előírása nyomán – alkalmazandók lennének és amelyről az Alkotmánybíróságnak tudomása lenne.
- [47] 6. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány elbírálására okot adó körülmény már nem áll fenn, ezért az eljárást – az Abtv. 59. §-a alapján, figyelemmel az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontjára – megszüntette.

Budapest, 2023. január 31.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1679/2022.

